

Informacja na temat stanu pieczy zastępczej w województwie łódzkim

**Opracowanie:
Stanowisko ds. adopcji i systemu pieczy zastępczej**

Łódź, 2016

Wstęp

Jednym z podstawowych celów wprowadzenia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej było, w szczególności:

- podkreślenie konieczności integralnego postępowania w zakresie zagadnień pieczy zastępczej w powiązaniu z profilaktyką przeciwdziałającą umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej,
- stworzenie nowych rozwiązań w zakresie organizacji systemu wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- wprowadzenie prymatu rodzinnych form pieczy zastępczej przy jednoczesnych nowych wymogach dotyczących standardu liczby dzieci i wieku dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej.

To już kolejny, trzeci rok w którym przeprowadzamy ankietę dotyczącą pieczy zastępczej. Pozyskane na jej podstawie dane umożliwiają dokonanie analizy i oceny zachodzących ww. obszarze zmian, ich kierunku i dynamiki. Działanie takie pozwala na monitoring zjawisk i procesów zachodzących w obszarze wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

I. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej

We wszystkich powiatach województwa łódzkiego zostali zatrudnieni koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej. Łącznie na terenie województwa zatrudnionych jest 105 koordynatorów. Najwięcej, bo 39 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, zatrudnia Miasto Łódź. W porównaniu z rokiem 2015 nastąpił wzrost liczby koordynatorów o 5%.

Z przeprowadzonej ankiety wynika, że na jednego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej przypada średnio od 8 do 25 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Najmniej rodzin zastępczych na jednego koordynatora, bo tylko 8 przypada w powiecie łaskim. Trzy powiaty nie spełniają wymogu art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, który określa że „koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka”.

Tabela 1. Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej według powiatów

L.p.	Powiat	Liczba zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka przypadających średnio na jednego koordynatora
1.	bełchatowski	5	25
2.	brzeziński	2	15
3.	kutnowski	4	15
4.	łaski	1	8
5.	łęczycki	1	15
6.	łowicki	2	15
7.	łódzki wschodni	5	16
8.	opoczyński	2	15
9.	pabianicki	2	12
10.	pajęczański	3	10
11.	piotrkowski	5	15
12.	poddębicki	3	10
13.	radomszczański	4	15
14.	rawski	2	15
15.	sieradzki	4	15
16.	skierniewicki	1	15
17.	tomaszowski	1	15
18.	wieluński	4	10
19.	wieruszowski	2	15
20.	zduńskowolski	2	15
21.	zgierski	2	15
22.	M. Łódź	39	15
23.	M. Piotrków Tryb.	8	12
24.	M. Skierniewice	1	16
Ogółem		105	-

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca		
2014 r.	2015 r.	2016 r.
70	100	105

II. Organizator rodzinnej pieczy zastępczej

W województwie łódzkim na terenie każdego powiatu działa jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej, którym zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a w miastach na prawach powiatu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej lub Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Zatem, na terenie województwa działa 24 organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach działających organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych jest 99 specjalistów, z tego: 47 pracowników socjalnych, 33 psychologów, 7 pedagogów oraz 12 innych specjalistów (np. prawnik, specjalista pracy z rodziną).

Tabela 2. Liczba specjalistów zatrudnionych w ramach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej według powiatów

L.p.	Powiat	Liczba pedagogów	Liczba psychologów	Liczba pracowników socjalnych	Inni specjaliści	Liczba specjalistów ogółem
1.	bełchatowski	0	2	0	1 (kierownik zespołu)	3
2.	brzeziński	0	1	0	0	3
3.	kutnowski	0	1	2	1 (specjalista pracy z rodziną)	4
4.	łaski	0	1	1	0	2
5.	łęczycki	1	1	2	1 (prawnik)	4
6.	łowicki	0	0	1	0	1
7.	łódzki wschodni	0	1	3	0	4
8.	opoczyński	0	2	0	0	2
9.	pabianicki	0	1	1	0	2
10.	pajęczański	0	1	1	0	2
11.	piotrkowski	0	2	1	0	3
12.	poddębicki	0	1	1	0	2
13.	radomszczański	1	2	3	0	5
14.	rawski	0	2	1	0	3
15.	sieradzki	0	2	2	0	4
16.	skierniewicki	0	1	2	1 (prawnik)	4
17.	tomaszowski	0	1	6	0	7
18.	wieluński	0	1	0	0	1
19.	wieruszowski	1	1	0	0	2
20.	zduńskowolski	0	1	1	2 (prawnik oraz aspirant pracy socjalnej)	4
21.	zgierski	1	1	3	1	6
22.	M. Łódź	2	5	12	5 (prawnik,	24

					specjalista pracy z rodziną, specjalista pracy socjalnej)	
23.	M. Piotrków Tryb.	1	1	1	0	3
24.	M. Skierniewice	0	1	3	0	4
Ogółem		7	33	47	12	99

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

III. Rodziny pomocowe

Z przeprowadzonych w 2014 r. badań wynikało, że rodziny pomocowe funkcjonują w 7 powiatach województwa łódzkiego tj. w powiecie, bełchatowskim, brzezińskim, radomszczańskim, sieradzkim, tomaszowskim, zgierskim oraz w Mieście Łodzi. W pozostałych 17 powiatach rodziny pomocowe nie zostały powołane. Z przeprowadzonej w 2015 r. ankiety wynikało, że 1 rodzina pomocowa funkcjonuje tylko na terenie M. Łodzi. Pozostałe PCPR-y nie wykazały ani jednej rodziny pomocowej.

Z informacji pozyskanych na podstawie przeprowadzonej w 2016 r. ankiety na pierwszy plan wysuwa się brak lub niedostatecznie rozwinięta sieć rodzin pomocowych. Ze zgromadzonego materiału wynika, że 3 rodziny pomocowe funkcjonują na terenie M. Łodzi oraz 1 na terenie M. Skierniewice. Pozostałe PCPR-y nie wykazały rodzin pomocowych.

Liczba rodzin pomocowych w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca		
2014 r.	2015 r.	2016 r.
26	1	4

IV. Rodzinne formy pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze

Na dzień 31 marca 2016 r. na terenie województwa łódzkiego funkcjonowało 3070 rodzin zastępczych, z tego: 2017 rodzin zastępczych spokrewnionych, 912 rodzin zastępczych niezawodowych, 75 rodzin zastępczych zawodowych, 43 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego oraz 23 rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne. Najwięcej rodzin zastępczych funkcjonuje w Mieście Łodzi, a następnie w powiecie zgierskim, pabianickim i radomszczańskim.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych według powiatów

L.p.	Powiat	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	Rodziny zastępcze ogółem
1.	bełchatowski	72	41	6	5	0	124
2.	brzeziński	20	17	4	0	0	41
3.	kutnowski	85	50	5	2	0	142
4.	łaski	26	19	1	0	0	46
5.	łęczycki	59	14	2	0	1	76
6.	łowicki	55	26	4	0	0	85
7.	łódzki wschodni	52	34	7	3	1	97
8.	opoczyński	33	20	4	1	0	58
9.	pabianicki	117	53	2	0	2	174
10.	pajęczański	19	13	0	0	0	32
11.	piotrkowski	75	18	2	0	0	95
12.	poddębicki	24	13	1	0	0	38
13.	radomszczański	103	39	3	3	1	149
14.	rawski	29	22	0	0	0	51
15.	sieradzki	72	44	4	1	1	122
16.	skierniewicki	22	14	2	0	0	38
17.	tomaszowski	93	47	0	3	0	143
18.	wieluński	41	28	0	0	0	69
19.	wieruszowski	25	13	1	0	0	39
20.	zduńskowolski	62	23	0	0	1	86
21.	zgierski	111	75	5	4	1	196
22.	M. Łódź	694	244	19	20	14	991
23.	M. Piotrków Tryb.	90	24	3	0	1	118
24.	M. Skierniewice	38	21	0	1	0	60
Ogółem		2017	912	75	43	23	3070

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Liczba rodzin zastępczych w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca		
2014 r.	2015 r.	2016 r.
3119	3033	3070

Z zestawień statystycznych wynika, że na dzień 31 marca 2016 r. w rodzinach zastępczych przebywało 4143 dzieci, z tego: 2630 w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 1151 w rodzinach zastępczych niezawodowych oraz 362 w rodzinach zastępczych zawodowych.

Tabela 4. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych według powiatów

L.p.	Powiat	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	Rodziny zastępcze ogółem
1.	bełchatowski	94	55	17	8	0	174
2.	brzeziński	22	18	9	0	0	49
3.	kutnowski	113	61	13	5	0	192
4.	łaski	33	28	3	0	0	64
5.	łęczycki	89	21	6	0	4	120
6.	łowicki	75	29	14	0	0	118
7.	łódzki wschodni	76	40	20	5	3	144
8.	opoczyński	41	28	11	2	0	82
9.	pabianicki	136	59	6	0	2	203
10.	pajęczański	25	17	0	0	0	42
11.	piotrkowski	102	25	7	0	0	134
12.	poddębicki	33	23	2	0	0	58
13.	radomszczański	144	48	8	16	2	218
14.	rawski	35	25	0	0	0	60
15.	sieradzki	100	57	17	5	3	182
16.	skierniewicki	30	19	7	0	0	56
17.	tomaszowski	123	69	0	14	0	206
18.	wieluński	61	38	0	0	0	99
19.	wieruszowski	35	18	3	0	0	56
20.	zduńskowolski	83	28	0	0	2	113
21.	zgierski	139	93	11	9	2	254
22.	M. Łódź	875	295	46	53	19	1288
23.	M. Piotrków Tryb.	120	33	4	0	1	158
24.	M. Skierniewice	46	24	0	3	0	73
Ogółem		2630	1151	204	120	38	4143

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca		
2014 r.	2015 r.	2016 r.
4297	4140	4143

Rodzinne domy dziecka

W ciągu ostatnich dwóch lat liczba rodzinnych domów dziecka zwiększyła się o ponad 55%, a liczba dzieci umieszczonych w tej formie pieczy zastępczej zwiększyła się o ponad 44%. Choć z roku na rok zwiększa się liczba rodzinnych domów dziecka, to według stanu na 31 marca 2016 r. rodzinne domy dziecka stanowiły niespełna 1% ogółu podmiotów rodzinnych form pieczy zastępczej.

Tabela 5. Liczba rodzinnych domów dziecka oraz liczba umieszczonych dzieci według powiatów

L.p.	Powiat	Liczba rodzinnych domów dziecka	Liczba umieszczonych dzieci
1.	bełchatowski	0	0
2.	brzeziński	1	6
3.	kutnowski	3	20
4.	łaski	0	0
5.	łęczycki	0	0
6.	łowicki	0	0
7.	łódzki wschodni	1	4
8.	opoczyński	0	0
9.	pabianicki	0	0
10.	pajęczański	0	0
11.	piotrkowski	1	6
12.	poddębicki	2	7
13.	radomszczański	1	6
14.	rawski	0	0
15.	sieradzki	0	0
16.	skierniewicki	0	0
17.	tomaszowski	1	8
18.	wieluński	0	0
19.	wieruszowski	0	0
20.	zduńskowolski	1	6
21.	zgierski	2	12
22.	M. Łódź	12	67
23.	M. Piotrków Tryb.	1	5
24.	M. Skierniewice	2	12
Ogółem		28	159

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Liczba rodzinnych domów dziecka w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca					
2014 r.		2015 r.		2016 r.	
Liczba RDD	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba RDD	Liczba umieszczonych dzieci	Liczba RDD	Liczba umieszczonych dzieci
18	110	24	149	28	159

Ogółem:

- Liczba podmiotów rodzinnych form pieczy zastępczej:
  - wg stanu na 31 marca 2014 r. – **3137**
  - wg stanu na 31 marca 2015 r. – **3057**
  - wg stanu na 31 marca 2016 r. – **3098**

- Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej:
  - wg stanu na 31 marca 2014 r. – **4407**
  - wg stanu na 31 marca 2015 r. – **4289**
  - wg stanu na 31 marca 2016 r. – **4302**

V. Instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Na terenie województwa łódzkiego funkcjonuje 66 placówek opiekuńczo-wychowawczych, dysponujących 1271 miejscami. W powiatach: brzezińskim, łowickim, łódzkim wschodnim, poddębickim oraz radomszczańskim nie działa żadna placówka opiekuńczo-wychowawcza.

Tabela 5. Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych według powiatów

L.p.	Powiat	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego		Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu interwencyjnego		Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu specjalistyczno-terapeutycznego		Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	
		Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
1.	bełchatowski	2	56	0	0	0	0	0	0
2.	brzeziński	0	0	0	0	0	0	0	0
3.	kutnowski	2	60	0	0	0	0	1	8
4.	łaski	1	20	0	0	0	0	0	0
5.	łęczycki	0	0	0	0	0	0	1	8
6.	łowicki	0	0	0	0	0	0	0	0
7.	łódzki wschodni	0	0	0	0	0	0	0	0
8.	opoczyński	0	0	0	0	0	0	1	8
9.	pabianicki	5	81	0	0	0	0	0	0
10.	pajęczański	0	0	0	0	0	0	1	8
11.	piotrkowski	0	0	0	0	0	0	2	16
12.	poddębicki	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	radomszczański	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	rawski	1	30	0	0	0	0	0	0
15.	sieradzki	3	80	0	0	0	0	0	0
16.	skierniewicki	2	44	0	0	0	0	0	0
17.	tomaszowski	1	14	0	0	0	0	4	32
18.	wieluński	1	30	0	0	0	0	0	0
19.	wieruszowski	0	0	0	0	0	0	2	14

20.	zduńskowolski	1	30	0	0	0	0	0	0
21.	zgierski	2	60	0	0	0	0	2	16
22.	M. Łódź	18	433	2	75	2	15	6	43
23.	M. Piotrków Tryb.	2	60	0	0	0	0	0	0
24.	M. Skierniewice	1	30	0	0	0	0	0	0
Ogółem		42	1028	2	75	2	15	20	153

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie

Placówki opiekuńczo-wychowawcze w województwie łódzkim wg stanu na 31 marca					
2014 r.		2015 r.		2016 r.	
Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc	Liczba placówek	Liczba miejsc
65	1269	66	1273	66	1271

VI. Pobyt dzieci do 7. roku życia w placówkach opiekuńczo-wychowawczych

Zmiany związane z wiekiem dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych są elementem rozpoczętej w 2012 r. reformy pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 232 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu interwencyjnego, socjalizacyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego, w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 31 grudnia 2019 r. mogą przebywać dzieci powyżej 7. roku życia. Odnosząc się do cezur wiekowych można zauważyć, że wg stanu na 31 marca 2016 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 237 dzieci w wieku do 7. roku życia, w tym 214 dzieci przebywało w placówkach typu socjalizacyjnego.

Najwięcej dzieci do 7. roku życia, bo aż 162 przebywało w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie Miasta Łodzi. W wielu przypadkach dzieci młodsze przebywające z placówek opiekuńczo-wychowawczych przebywają razem ze starszym rodzeństwem. Podobnie jak w roku 2015 poza powiatami na terenie, których nie funkcjonują placówki opiekuńczo-wychowawcze, bądź funkcjonują tylko placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego, dzieci do 7. roku życia nie przebywały również w placówkach na terenie powiatu: rawskiego i tomaszowskiego.

Tabela 6. Liczba dzieci do 7. r. z przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych według powiatów

L.p.	Powiat	Liczba dzieci przebywających w placówkach typu interwencyjnego	Liczba dzieci przebywających w placówkach typu socjalizacyjnego	Liczba dzieci przebywających w placówkach typu specjalistyczno-terapeutycznego	Liczba dzieci ogółem
1.	bełchatowski	0	3	0	3
2.	brzeziński	0	0	0	0
3.	kutnowski	0	2	0	2
4.	łaski	0	2	0	2
5.	łęczycki	0	0	0	0
6.	łowicki	0	0	0	0
7.	łódzki wschodni	0	0	0	0
8.	opoczyński	0	0	0	0
9.	pabianicki	0	5	0	5
10.	pajęczański	0	0	0	0
11.	piotrkowski	0	6	0	6
12.	poddębicki	0	0	0	0
13.	radomszczański	0	0	0	0
14.	rawski	0	0	0	0
15.	sieradzki	0	9	0	9
16.	skierniewicki	0	3	0	3
17.	tomaszowski	0	0	0	0
18.	wieluński	0	2	0	2
19.	wieruszowski	0	0	0	0
20.	zduńskowolski	0	1	0	1
21.	zgierski	0	6	0	6
22.	M. Łódź	12	142	8	162
23.	M. Piotrków Tryb.	0	31	0	31
24.	M. Skierniewice	3	2	0	5
Ogółem		15	214	8	237

Źródło: Opracowanie RCPS na podstawie danych przedłożonych przez Powiatowe Centra Pomocy

Liczba dzieci do 7. roku życia przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wg stanu na 31 marca		
2014 r.	2015 r.	2016 r.
Liczba dzieci	Liczba dzieci	Liczba dzieci
224	214	237

VII. Podsumowanie

1. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej zostali zatrudnieni we wszystkich powiatach województwa łódzkiego. Według stanu na 31 marca 2016 r. województwie łódzkim zatrudnionych było 105 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, co oznacza wzrost w porównaniu z 2014 r. o 5%.
2. W województwie łódzkim na terenie każdego powiatu działa jeden organizator rodzinnej pieczy zastępczej, którym zostało wyznaczone Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, a w miastach na prawach powiatu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej lub Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Zatem, na terenie województwa działa 24 organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W ramach organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych jest 99 specjalistów - 7 pedagogów, 33 psychologów, 47 pracowników socjalnych oraz 12 innych specjalistów (np. prawnik, specjalista pracy z rodziną).
3. Tylko M. Łódź oraz M. Skierniewice wykazały rodziny pomocowe (M. Łódź 3 rodziny, a M. Skierniewice 1 rodzinę). Pozostałe powiaty nie wykazały rodzin pomocowych.
4. Według stanu na 31 marca 2016 r. w województwie łódzkim funkcjonowało 3098 rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka, w których wychowywało się 4302 dzieci. W porównaniu z analogicznym okresem 2015 r. nastąpił niewielki wzrost liczby podmiotów rodzinnych form pieczy zastępczej - o 1,4%. Zwiększyła się również nieznacznie liczba dzieci - o 0,3% umieszczonych w tych formach pieczy zastępczej.
5. Na tym samym poziomie w porównaniu z 2015 r. utrzymuje się liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych. Według stanu na 31 marca 2016 r. na terenie województwa funkcjonowało 66 placówek opiekuńczo-wychowawczych, z tego: 42 typu socjalizacyjnego, 2 typu interwencyjnego, 2 typu specjalistyczno-terapeutycznego oraz 20 typu rodzinnego. Placówki te dysponowały 1271 miejscami organizacyjnymi.
6. Według stanu na 31 marca 2016 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przebywało 237 dzieci w wieku do 7. roku życia. Nie został zatem dochowany, przez niektóre powiaty, zapis ustawy mówiący, że od 1 stycznia 2015 r. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mogą przebywać dzieci powyżej 7. roku życia. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w tym przedziale wiekowym nie tylko nie zmniejszyła się w porównaniu z rokiem 2014 i 2015 ale nastąpił jej wzrost.